

توسعه پایدار و استفاده از فضاهای زیرزمینی

(استفاده از فضاهای زیرزمینی: راهی به سوی پایداری)

سارا حبیبی

دانشجوی دوره دکتری شهرسازی دانشگاه تهران

موسسه پژوهشی توسعه محیط و سکونتگاه ها

Sara_hprs@yahoo.com

چکیده

امروزه بخش اعظمی از جمعیت مردم جهان در شهرها و مناطق شهری زندگی می کنند و جریان رفت و آمد در درون آنها، از شهری به شهر دیگر و... در حال افزایش می باشد. این اولین زمانی رهیست که شهرها با این مسئله روبرو شده اند و در سال های بسیار دور، هاوارد، هنارد و اودج کلن به پیش بینی چنین شرایطی پرداخته بودند.

در مفهوم توسعه پایدار که هدف ایجاد هماهنگی و تعادل بین عوامل اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی را دنبال می نماید، یکی از پیشنهادات اصلی، ایجاد شهر فشرده می باشد. این پیشنهاد که در پی افزایش سفرها، گسترش حومه ها و شدت گرفتن بحران های زیست محیطی مطرح شد، مفاهیم و موضوعات بسیاری از جمله فشردگی و تراکم، استفاده از حمل و نقل پایدار، اختلاط کاربری و استفاده از منابع را عنوان می نماید. جهت دستیابی به شهر فشرده، در مناطق شهری نیاز به فضا برای عملکردهای مختلف به شدت به چشم می خورد و در این راستا استفاده از فضاهای زیرسطحی شهر گزینه جذابی در این خصوص به شمار می آید. به عبارت دیگر بکارگیری این فضاها به گونه ای استفاده از بعد سوم شهر در جهت دستیابی به فرم فشرده شهر، مفاهیم مطرح شده در آن و پایداری محسوب می شود.

فضاهای زیرسطحی می توانند به کاربری هایی مانند مراکز خرید، رستوران، حمل و نقل، ساختمان های اداری، مراکز ورزشی، پارکینگ، تاسیسات و تجهیزات و ... اختصاص یابند، محوری برای حرکت پیاده باشند و یا با توجه به نوع معماری ویژه خود، صرفه جویی در مصرف انرژی را موجب شوند. اما نکته قابل توجه در این میان این است که ابعاد، فرم و کارکرد این فضاها با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و ... تفاوت دارد و شیوه های ساخت، مدیریت، کنترل و برنامه ریزی آنها نیز یکسان نمی باشد. با

توجه به موارد اشاره شده، این پژوهش بر آن است تا پس از معرفی این فضاها، نقش آنها را در جهت دستیابی به پایداری مورد بررسی قرار داده و پیشنهادهای در خصوص الزامات و چگونگی استفاده از آنها ارائه نماید.

واژگان کلیدی: پایداری، شهر فشرده، فضاهای زیرسطحی شهر، کاربری زمین